

Ημερίδα ΕΛΕΤΟ–ΕΑΦΤ

«Οι εθνικές Γλώσσες και η Ορολογία στην Ανώτατη Εκπαίδευση, στην Έρευνα και στην Τεχνολογία»

Αθήνα, Ελλάδα, 7 Νοεμβρίου 2013

A cultural code of conduct for European academics

Amalia Moser

Εισαγωγή

Στο πρώτο μέρος, αφού παρατεθούν και σχολιαστούν οι δεδηλωμένες αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου για τη γλωσσική ποικιλότητα της Ευρώπης, θα εξεταστεί κατά πόσον οι αρχές αυτές τηρούνται στην πράξη, επίσημα και ανεπίσημα.

(Θα υποστηριχθεί ότι οι αρχές της ΕΕ είναι εξαιρετικά προοδευτικές, με ιδιαίτερη μέριμνα για τη διατήρηση της πολιτισμικής ποικιλότητας και της γλωσσικής, η οποία την πραγματώνει. Η αρχική όμως έμφαση στην ισότιμη χρήση όλων των γλωσσών, η οποία εκφράστηκε και μέσω του μεγέθους και της σημασίας των μεταφραστικών και διερμηνευτικών υπηρεσιών σε όλα τα όργανα διοίκησης έχει υποχωρήσει σημαντικά, αφενός –και κυρίως– για οικονομικούς λόγους, αφετέρου όμως και λόγω της ευκολίας της επικοινωνίας με τη χρήση των πιο διαδεδομένων γλωσσών και ιδίως της Αγγλικής).

Στο κύριο μέρος η ανακοίνωση θα εξετάσει

- αν υπάρχει ιδεολογική ή και απλώς θεωρητική τοποθέτηση της ακαδημαϊκής κοινότητας ως προς το ζήτημα της γλωσσικής ποικιλότητας στην ανώτατη εκπαίδευση
- κατά πόσον η ακαδημαϊκή πρακτική ανταποκρίνεται στις επίσημες επιδιώξεις της Ένωσης ή/και στη δική της θεωρητική τοποθέτηση

(Η διαπίστωση είναι ότι η στάση της κοινότητας δεν είναι ενιαία ούτε συνεπής. Ενώ συχνά γίνεται λόγος για τη σημασία της διατήρησης της πολυγλωσσίας και της ίσης μεταχείρισης των γλωσσών, στα περισσότερα διεθνή συνέδρια η γλώσσα επικοινωνίας είναι η Αγγλική ή σπανιότερα μία από τις άλλες διαδεδομένες γλώσσες, ακόμη και αν η τοπική γλώσσα αναγράφεται ως μία από τις επίσημες γλώσσες του συνεδρίου. Ο κύριος λόγος στην περίπτωση αυτή δεν είναι ο οικονομικός, παρά το γεγονός ότι είναι κρισιμότερος, αλλά η γνώση εκ μέρους των περισσότερων μελών της κοινότητας τουλάχιστον μιας από τις λεγόμενες ισχυρές γλώσσες, συχνά λόγω σπουδών που έχουν πραγματοποιήσει σε μία από τις χώρες όπου ομιλούνται. Υπάρχουν πολλά συνέδρια των οποίων επίσημη γλώσσα είναι αποκλειστικά η Αγγλική, ανεξάρτητα από τον τόπο διεξαγωγής τους).

Στο τρίτο μέρος θα γίνει απόπειρα να σκιαγραφηθεί ένας κώδικας συμπεριφοράς σε γλωσσικό και πολιτισμικό επίπεδο των πανεπιστημιακών και γενικότερα της επιστημονικής

κοινότητας τόσο στο εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και στο εξωτερικό, στις επαφές με συναδέλφους, στις δημοσιεύσεις και κυρίως κατά τη συμμετοχή σε διεθνείς εκδηλώσεις.

(Η απάντηση στο πρόβλημα θα λαμβάνει υπόψη, εκτός από τη σχετική δεοντολογία, η οποία θα έχει ήδη διαφανεί από το πρώτο και το δεύτερο μέρος, τους πρακτικούς περιορισμούς. Οι περιορισμοί αυτοί είναι κυρίως οικονομικοί, καθώς τόσο οι ευρωπαϊκοί όσο και οι εθνικοί φορείς τα τελευταία χρόνια είναι πολύ πιο φειδωλοί στη χρηματοδότηση ενεργειών που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ενίσχυση της πολυγλωσσίας, π.χ. διερμηνείας στα επιστημονικά συνέδρια. Η λύση βρίσκεται, όπως θα υποστηριχθεί, στην επιμονή στην συμπερίληψη της τοπικής γλώσσας στις επίσημες γλώσσες κάθε συνεδρίου, οι πολυγλωσσες εκδόσεις των πρακτικών των συνεδρίων και των συλλογικών τόμων που προκύπτουν είτε από συνέδρια είτε από ανεξάρτητες συνεργασίες, η προσπάθεια των συμμετεχόντων σε συνέδρια να κάνουν τουλάχιστον μία εισαγωγή στη γλώσσα της χώρας υποδοχής ή σε κάποια από τις λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες του συνεδρίου και τέλος η απόφαση των επιστημόνων να γράφουν τουλάχιστον μέρος του έργου τους στη μητρική τους γλώσσα. Σημαντική συμβολή σε βάθος χρόνου θα έχει η διεύρυνση της υποχρεωτικής γνώσης μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας ως προϋπόθεσης για την ολοκλήρωση των προπτυχιακών σπουδών σε όλες τις χώρες της Ευρώπης).